

ภาคผนวก ก

ข้อมูลทั่วไปอำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี

ข้อมูลทั่วไปอำเภอเมือง จังหวัดอุดรดิษฐ์

ประวัติความเป็นมาต้นกำเนิดของจังหวัดอุดรดิษฐ์ มีแหล่งกำเนิดมาจากท่าที่สำคัญ 3 ท่า คือ ท่าเสา ท่าอิฐ และท่าโพธิ์ ซึ่งมีความสำคัญและเจริญรุ่งเรืองมาแต่สมัยขอมปกครองท่าอิฐ ตั้งแต่ พ.ศ.1400 คำว่าอุดรดิษฐ์ เดิมเขียนเป็น อุดรดิษฐ์ (อุดร-เหนือ, ดิษฐ์-ท่าน้ำ) เป็นคำที่ตั้งขึ้นในภายหลัง ท่าอิฐ คือ บริเวณท่าอิฐบนและท่าอิฐล่างปัจจุบัน

ท่าโพธิ์ คือ บริเวณวัดท่าถนน ตลาดบางโพ เนื่องจากมีต้นโพธิ์มาก มีคลองไหลผ่าน เรียกว่า คลองบางโพธิ์

ท่าเสา คือ บริเวณตลาดท่าเสา (เสา เป็นภาษาเหนือ แปลว่า พักนอน)

ท่าอิฐ (อิฐ แปลว่า เหนือ) เนื่องจากการเดินทางมาค้าขายที่ท่าอิฐทางเรือและทางบกของ จังหวัดภาคเหนือและภาคกลางสมัยโบราณกว่าจะถึงก็เหนียว ท่าอิฐเป็นท่าที่มีความเจริญทางการค้า มากกว่าทุกท่าในภาคเหนือ เป็นท่าจอดเรือค้าขายจากมณฑลภาคเหนือและภาคกลางรวมถึงเชียงใหม่ เชียงแสน หัวพันทั้งห้าทั้งหก สิบสองปันนา สิบสองจุไทย เดิมท่าอิฐอยู่ในความปกครองของขอม ตลอดจนถึงสมัยสุโขทัย เมื่อขอมหมดอำนาจท่าอิฐจึงเป็นเมืองท่าขึ้นอยู่กับเมืองทุ่งยั้ง อันเป็นเมือง หน้าด่านของสุโขทัย สมัยต่อมาแคว้นได้เปลี่ยนทางเดินทำให้หาดท่าอิฐงอกออกไปทางตะวันออก มาทุกปี ท่าอิฐจึงเลื่อนตามลงไปเรื่อยๆ เรียกว่าหาดท่าอิฐล่าง ท่าอิฐเดิมเรียกว่าท่าอิฐบน ท่าอิฐล่าง ก็ยังคงเป็นศูนย์การค้ามาตลอดจนถึงสมัยรัตนโกสินทร์

ในสมัยรัชกาลที่ 4 ท่าอิฐยังคงมีฐานะย่านการค้าขึ้นต่อเมืองพิชัย สถานที่ราชการต่างๆ ตั้งอยู่ที่เมืองพิชัย แต่ย่านการค้าอยู่ที่ท่าอิฐ ดังนั้นคดีต่างๆที่เกิดขึ้นรวมทั้งการเก็บภาษีอากรส่วนใหญ่จึงอยู่ที่ท่าอิฐ ราษฎรต้องลงไปเมืองพิชัยติดต่อกับส่วนราชการเป็นการไม่สะดวกต่อมาในปี พ.ศ.2544 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เสด็จประพาสเมืองพิชัย ท่าอิฐ เมืองทุ่งยั้ง และเมืองลับแล ทรงเห็นว่าท่าอิฐมีความเจริญเป็นศูนย์ทางการค้าประกอบกับมีเมืองลับแลอยู่ใกล้ๆ เป็นเมืองรองลงไป การชำระคดีและการเรียกเก็บภาษีอากรสะดวกกว่าที่เมืองพิชัย จึงให้ย้ายเมืองพิชัยมาตั้งที่บริเวณ ท่าอิฐ ส่วนเมืองพิชัยเดิมว่าเรียกว่า เมืองพิชัยเก่า

พ.ศ. 2446 พวกเงี้ยวก่อการจลาจลที่เมืองแพร่ โดยมีประภาหม่องหัวหน้าเงี้ยวตั้งตนเป็นใหญ่ คบคิดกับเจ้าเทพวงศ์เจ้าผู้ครองนครแพร่ จักรพรรดิราชสุรราชฤทธานนท์ข้าหลวงประจำมณฑลกับ ข้าราชการไทย 38 คน ฆ่าแล้วยกทัพลงมาจะยึดท่าอิฐ กองทัพเมืองอุดรดิษฐ์โดยการนำของพระยาศรีสุริยราชวรานุวัตินเป็นผู้บัญชาทัพ พระยาพิศาลศิริ (ทัพ) ข้าราชการเกษียณอายุแล้วเป็นผู้คุมกอง เสี่ยงส่ง โดยยกทัพไปตั้งรับพวกเงี้ยวที่ปางอ้อ ปางต้นผึ้ง พระยาศรีสุริยราชฯ จึงมอบหมายพระยาพิศาลศิริเป็นผู้บัญชาการทัพแทน ทั้งนี้เนื่องจากเป็นผู้มีอาวุโสและกล้าศึกปราบฮ่อที่หลวงพระบางมา

มาก พระยาพิศาลศรี ได้สร้างเกียรติคุณให้กองทัพไทยเป็นอย่างยิ่ง โดยการปราบทัพพวกเงี้ยวราบคาบ โดยฝ่ายไทยเสียชาวบ้านที่อาศัยรบเพียงคนเดียว กอปรกับเจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรี ซึ่งเป็นแม่ทัพจากกรุงเทพ ยกมาช่วยเหลือ

พ.ศ.2448-2451 ทางรถไฟได้เริ่มสร้างทางผ่านท่าโพธิ์ และท่าเสา ซึ่งขณะนั้นส่วนใหญ่บริเวณนี้ยังเป็นป่าไผ่อยู่ไม่เจริญเหมือนท่าอิด กรมรถไฟสมัยนั้นจึงได้สร้างทางรถไฟแยกไปที่หาดท่าอิดล่าง ในปี พ.ศ. 2450 สมัยพระยาสุจริตรักษา (เชื้อ) เป็นเจ้าเมือง ต่อมาในปี พ.ศ. 2454 กรมรถไฟได้สร้างสถานีรถไฟที่บางโพธิ์ และท่าเสา ทำให้ท่าโพธิ์และท่าเสาเจริญทางการค้าขึ้นอย่างรวดเร็ว ประกอบกับที่ท่าอิดน้ำท่วมบ่อย การคมนาคมทางน้ำเริ่มลดความสำคัญลง การค้าที่ท่าอิดเริ่มซบเซา พ่อค้าเริ่มอพยพมาตั้งที่ท่าโพธิ์ และท่าเสาเพิ่มมากขึ้น ท่าอิดเมืองท่าที่เคยเจริญรุ่งเรืองตั้งแต่ พ.ศ. 1400 ก็ซบเซาและปิดตัวลง ความเจริญของท่าโพธิ์ (บางโพ) ท่าเสา (ท่าเสา) ค่อยๆ goibP-7ho จนถึงทุกวันนี้

พ.ศ. 2458 สมัยรัชกาลที่ 6 จึงประกาศเปลี่ยนชื่อเมืองพิชัย เป็นเมืองอุดรดิตถ์ และ พ.ศ. 2495 จึงเปลี่ยนจากเมืองอุดรดิตถ์ มาเป็นจังหวัดอุดรดิตถ์

คำขวัญประจำอำเภอ

เมืองท่าเหนือลุ่มน้ำน่าน

ตำนานแห่งสรวงศบุรี

อนุสาวรีย์พระยาพิชัย

ศูนย์รวมใจหลวงพ่อเพชร

ที่ตั้งและอาณาเขต

อำเภอเมืองอุดรดิตถ์ตั้งอยู่ริมฝั่งขวาของแม่น้ำน่าน มีอาณาเขตติดต่อกับเขตการปกครองข้างเคียงดังต่อไปนี้

- ทิศเหนือ ติดต่อกับอำเภอเด่นชัย (จังหวัดแพร่) และอำเภอท่าปลา
- ทิศตะวันออก ติดต่อกับอำเภอท่าปลาและอำเภอทองแสนขัน
- ทิศใต้ ติดต่อกับอำเภอทองแสนขันและอำเภอตรอน
- ทิศตะวันตก ติดต่อกับอำเภอลับแล

ข้อมูลด้านพื้นที่ : อำเภอเมืองอุดรดิตถ์ มีพื้นที่โดยรวมประมาณ 765.476 ตารางกิโลเมตร

ลักษณะภูมิประเทศ

อำเภอเมืองอุตรดิตถ์ที่ราบ คิดเป็นร้อยละ 42.84 ของพื้นที่อำเภอหรือประมาณ 204,937.50 ไร่ แยกได้ดังนี้

1. ที่ราบลุ่มแม่น้ำ เกิดอยู่บริเวณสองฝั่งของแม่น้ำน่าน และลำน้ำสาขาที่ไหลมาบรรจบกับแม่น้ำน่าน สภาพพื้นที่ส่วนใหญ่ค่อนข้างราบเรียบ
2. ที่ราบระหว่างภูเขาและบริเวณลูกคลื่น เป็นบริเวณที่อยู่ต่อเนื่องจากที่ราบลุ่มแม่น้ำน่าน ด้านเหนือและด้านตะวันออกของอำเภอ เขตภูเขาและที่สูง คิดเป็นร้อยละ 45.26 ของพื้นที่อำเภอหรือประมาณ 216,556.25 ไร่ ในบริเวณด้านเหนือและด้านตะวันออกของอำเภอ
3. พื้นน้ำ คิดเป็นร้อยละ 11.90 ของพื้นที่อำเภอ หรือประมาณ 56,928.75 ไร่ ซึ่งเป็นพื้นที่แม่น้ำลำคลอง บึง อ่างเก็บน้ำ ฯลฯ

สภาพอากาศ เนื่องจากภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นภูเขาและที่สูง ทำให้อากาศร้อนจัดในฤดูร้อนและหนาวจัดในฤดูหนาว ฤดูร้อนเริ่มตั้งแต่เดือนมิถุนายน - พฤษภาคม ฤดูฝน ระหว่างเดือนมิถุนายน - ตุลาคม ฤดูหนาวระหว่างเดือนพฤศจิกายน - กุมภาพันธ์

ทรัพยากรธรรมชาติ

1. ป่าไม้ มีในท้องที่ตำบลบ้านด่านนาขาม วังดิน หาดจั่ว แสนตอ บ้านด่าน ถ้ำลอง และตำบลผาจุ ได้แก่ ป่าไม้เบญจพรรณและป่าไม้ดงดิบ ชนิดของไม้ที่มีอยู่ในป่าได้แก่ไม้สัก ไม้กระยาเลย
2. ทรัพยากรแร่ ได้แก่ แร่ดินขาว แร่ดินขาว มีในท้องที่ตำบลขุนฝาง วังดิน จ้างาม และผาจุ แร่ทลด์ แร่โครไมท์ มีในท้องที่ตำบลหาดจั่ว บ้านด่าน แร่หินอ่อน มีในท้องที่ตำบลแสนตอ บ้านด่าน นอกจากนี้ยังมีแร่เหล็ก แร่ทองแดง แร่ยิบซัม แร่ใยหิน ในเขตพื้นที่อีกด้วย
3. ทรัพยากรดินสภาพของดินในพื้นที่อำเภอเมืองอุตรดิตถ์ส่วนใหญ่เหมาะแก่การเพาะปลูกพืชไร่และพืชทั่วไป ไม่เหมาะแก่การทำนา มีพื้นที่ส่วนน้อยที่เหมาะสมแก่การทำนา คือ ทางทิศใต้ของอำเภอ
4. ทรัพยากรน้ำ มีแม่น้ำน่านเป็นแหล่งน้ำที่ไหลมาจากจังหวัดน่านผ่านเขื่อนสิริกิติ์ อำเภอท่าปลา ซึ่งใช้การผลิตกระแสไฟฟ้า แล้วไหลผ่านตำบลต่าง ๆ ของอำเภอเมืองอุตรดิตถ์ คือ ตำบลหาดจั่ว ตำบลแสนตอ ตำบลบ้านด่าน ตำบลผาจุ ตำบลจ้างาม ตำบลคั้งตะเภา ตำบลป่าเช่า ตำบลบ้านเกาะ ตำบลหาดกรวด และตำบลวังกะพี้ ตำบลเหล่านี้สามารถนำน้ำมาใช้ในการเกษตรได้ตลอดปี จากโครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้าของการพลังงานแห่งชาติ กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
5. ภูเขา มีเขาพลึงเป็นภูเขาใหญ่ตั้งอยู่ในเขตท้องที่ตำบลบ้านด่านนาขาม และเขาขุนฝาง ตั้งอยู่ในท้องที่ตำบลขุนฝาง

ข้อมูลด้านสังคม

มหาวิทยาลัย จำนวน 1 แห่ง คือ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์

โรงเรียนมัธยม จำนวน 5 แห่ง คือ

1. โรงเรียนอุตรดิตถ์
2. โรงเรียนอุตรดิตถ์ตรุณี
3. โรงเรียนนาริตวิทยา
4. โรงเรียนแสนตอวิทยา
5. โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้าอุตรดิตถ์

ข้อมูลด้านการเกษตรที่สำคัญ ได้แก่

1. มะขามหวาน
2. เลี้ยงสัตว์
3. ข้าวโพด
4. อ้อย
5. ถั่ว
6. ยาสูบ
7. ลางสาด
8. ทูเรียน

ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ

อาชีพหลัก : เกษตรกรรม พาณิชและอุตสาหกรรม โรงงานอุตสาหกรรม

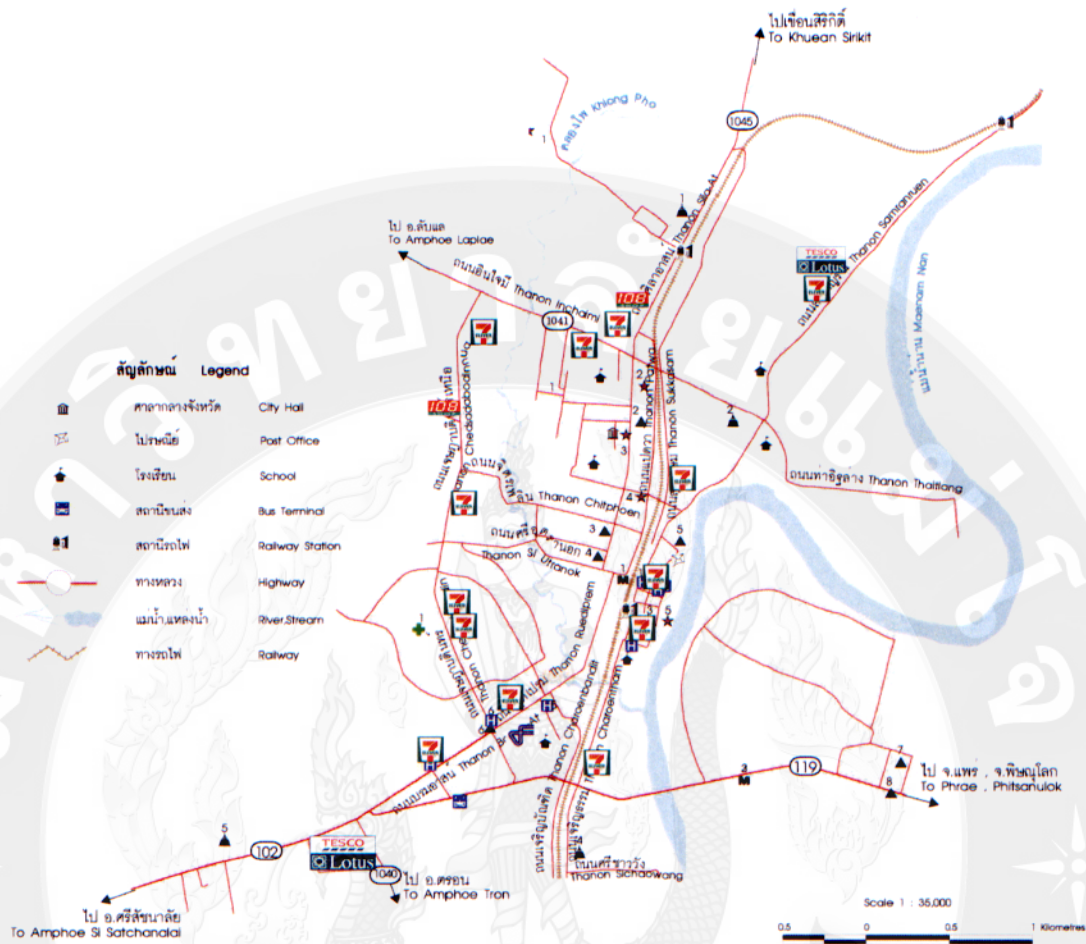
ห้างสรรพสินค้าขนาดใหญ่ จำนวน 2 แห่ง คือ

1. ห้างสรรพสินค้า เทสโก้ - โลตัส
2. ห้างสรรพสินค้า ฟรายเดย์

ธุรกิจค้าปลีกสมัยใหม่ จำนวน 16 แห่ง คือ

1. เทสโก้ โลตัส เอ็กเพรส	จำนวน	1	แห่ง
2. ร้านเซเว่นอีเลฟเว่น	จำนวน	13	แห่ง,
3. ร้าน 108 Shop	จำนวน	2	แห่ง

โดยสามารถแสดงข้อมูลสถานที่ตั้งห้างสรรพสินค้าและธุรกิจค้าปลีกสมัยใหม่ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดอุตรดิตถ์ ดังภาพประกอบ

ภาพผนวกที่ 1 แสดงข้อมูลสถานที่ตั้งห้างสรรพสินค้าและธุรกิจค้าปลีกสมัยใหม่
ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี

ภาคผนวก ข

ประวัติผู้วิจัย

ประวัตินักศึกษา

ชื่อ – สกุล

ว่าที่ร้อยตรีชัยวัฒน์ กิตติ

เกิดเมื่อ

19 มีนาคม 2534

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2555 ปริญญาตรี รัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต (รป.บ.)
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
มหาวิทยาลัยนอร์ท-เชียงใหม่
พ.ศ. 2552 มัธยมศึกษา โรงเรียนวัดไร่ขิงวิทยา
อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

ประวัติการทำงาน

พ.ศ. 2558 - ปัจจุบัน เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป
กองบริหารงานบุคคล สำนักงานอธิการบดี
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์
พ.ศ. 2556 - 2558 พนักงานธุรการ สำนักธุรการภาคเหนือ
บริษัท ซีพีเอฟ (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน)
โรงงานผลิตอาหารสัตว์พิษณุโลก
จังหวัดพิษณุโลก
พ.ศ. 2555 - 2556 พนักงานจัดซื้อพัสดุครุภัณฑ์
สำนักจัดซื้อพัสดุครุภัณฑ์กลาง
บริษัท เจริญโภคภัณฑ์อาหาร จำกัด (มหาชน)
โรงงานผลิตอาหารสัตว์น้ำบ้านบึง จังหวัดชลบุรี